

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

§. 1. Quid sit Consuetudo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

viciat Rescriptum, e. *Ex parte inf. De fide instru-*
men nisi defectus sit talis, qui mutet sensum &
intellectum dispositivi rescripti, e. Inter dilectos
6 inf. d. tit.

3. Lite etiam pendente neutri litigantium fas
impetrare rescriptum, quo alius de possessione
vel quasi possessione deiciatur, *cap. 12. & ult.*
inf. Vt lite pendente, &c. Neque enim lite pendente
rescriptum impetrare licet, nisi ut deciditur in l.
2. & 3. *Cod. Vt lite pendente, &c.* Sicut nec post
provocationem, d. l. 3.

4. Similiter non valet rescriptum contra jus,
l. *Rescripta Cod. De precibus Imp. offeren. can. Re-*
scripta xxv. q. 2. sive divinum, quod inferior tol-
lere nequit; sive naturale, quod est immutabile;
sive Gentium, ut si rescriptum dominium rei
meae mihi auferat: sive contra jus Civile, can.
Imperiali xxv. q. 2. sive contra Canonicum; sive
etiam contra Concilia generalia, e. Ex parte inf.
De capellis Monachorum Similiter non valet con-
tra jus municipale, vel consuetudinem, nō facta
illius mentione Rebuff. d. loco nu. 70. *in fine* Ra-
tio horum est, quia talia Rescripta censentur
concessa præter intentionem Principis, ob vari-
as occupationes tunc juris non recordantis, d. o.
Ex parte. Non enim præsumitur, voluisse jura,
tot vigilijs excogitata, uno rescripto subvertere,
l. *Si quando 35. C. De inoff. testam., o. Ecclesia 48.*
inf. De electione: licetque deficit non potestas, sed
voluntas.

Similiter non valet, si sit contra stylum, e.
Quam gravi 6. inf. De crimine falsi: tunc enim
non præsumitur aut creditur à Papa vel ejus Le-
gato emanasse, e. Porrecta 6. inf. de confirmat. u-
vili. Item si habeat clausulas insolitas: si tollat
jus tertij, quia tum præsumitur falsum: si pro-
hibitum sit impetrari: si careat debita solemnitate:
si sit ralum in loco suspecto: si crimen sup-
plicanti indulgeat: si sit fisco damnosum: si sit
contra utilitatem publicam, vel jus publicum,
veluti ut ædificetur in via publica in præjudi-
cium transeuntium. Valet tamen rescriptum
contra jus, si sit per modum privilegij, quod
juri solet derogare, *can. Privilegia distincti. 3.* Si
in aliquo tantam deroget juri, veluti ut diffe-
ratur solutio creditorum per annum aut quin-
quennium, l. *Quoties Cod. de precib. Imp. offerens.*
Si addatur clausula, *summarie & de plano,* quia
ordo juris non tollitur, *Clemens. Sapè de verb.*

significat. Si fiat mentio juris contrarij, l. *fm.*
Cod. Si contra jus, &c. Si non lædat alium, & pro-
sit petenti

5. Observandum autem circa hæc, subreptionem
in uno capite, seu in una parte, Rescripti,
regulariter non viciat Rescriptum, quoad alia
capita separata, e. *Si eo tempore h. t. m. 6. nisi sit do-*
losa, quia tunc viciat in totum, e. Sedes 15. e. Ex
tenore 16. c. Super litteris 20 h. t. cum mendax pre-
cator seu impetrator debeat carere penitus impe-
tratis, d. c. Sedes. Similiter si subreptio in uno
capitulo fuerit causa obtinendi rescripti quoad
omnia, viciat in totum, e. *Constitutis 19. & ibi*
Gloss. & Abbas, h. e.

6. Observandum postremò, subreptionem
tollit per clausulam, *Morus proprii,* per clausulam,
Non obstante, per clausulam, *Si non sit alteri jus*
quasitum, quia videtur tunc concessum sub con-
ditione, si non præjudicetur alteri in jure quæsi-
to e. *Quamvis eod. in 6.* Item per clausulam, *Ex*
certa scientia; per clausulam, *Ex plenitudine pote-*
statis; per clausulam, *Pro expressis habentes & sup-*
plentes omnes defectus, prout de his videre licet
apud Rebuff. d. *Tract. de Rescriptis.*

TITULUS QUARTUS De Consuetudine.

§. III.

Quid sit Consuetudo?

1. *Jus non scriptum in Traditionibus, & in Consue-*
tudine consistit
2. *Definitio Consuetudinis*
3. *Consistit in facto.*
4. *Quid mos.*

1. **P**ostquam egimus de jure Canonico scri-
pto, ejusque partibus, partim in Cor-
pore Juris clausis, partim non clausis: sequitur
ut de non scripto agamus; quod dari constat ex
can. Ecclesiasticarum, can. Nolite & aliis distincti,
11. & distincti. 12. ferè per tot. Consistit illud
partim in Traditionibus, sumpto tamen no-
mine traditionis specialiter, ut designat ran-
tium doctrinam non scriptam; partim in Con-
suetudine specialiter sumpta. Traditiones au-
tem, de quibus egimus Tit. primo, non solum
agnoscit Ecclesia Catholica, seu jus Pontifi-
cium, sed etiam Justinianus ipse varijs in locis,
ut in l. *suos ibi: secundum Apostolicam.*
&c. in

&c. in l. Nemo ibi: juxta Apostolicam &c. in l. Cum
restitam in princ. in l. Cum Salvatore Cod. De
Summa Trinit & in plurimis Novellis.

2. Consuetudinis specialiter sumptæ, ut à
traditione distinguitur, variæ à varijs assignan-
tur definitiones. Justinianus definit, Esse diurno-
nos mores, consensu utentiū comprobatos. Cu-
jus definitionis explicationem suppono ex Insti-
tutionibus eiusdē. Isidorus vero in *can. Consue-
tudo dist. 1.* definit, Esse ius quoddam moribus
institutum; quod pro lege suscipitur, cum deficit
lex. Quæ definitio datur per genus definiti, quod
est ius, & per differentiam, sumptam a causa ef-
ficiente & simul ab effectu, dum dicitur, Moribus
institutum, quod pro lege suscipitur, dura deficit
lex, scripta scilicet. Censetur autem deficere lex
non solum, quando omnino non est lata,
verum etiam quando est ambigua, vel inuoluit
posita vel dum rationi non inicitur. Ideo que non
obstat, quod consuetudine utamur etiam, lege
non absolute deficiente, ut patet ex *c. Cum dile-
ctus h. 1.* quodque detur consuetudo contra legem,
seu legi derogans. & præter legem, vel etiam
ipsi legi conformis, quæ dicitur optima legi-
s interpres.

3. Pro pleniori autem explicatio ne datæ de-
finitionis observandum, vocabulū (*consuetudo*)
duobus modis solere sumi, quantum ad rem
præsentem attinet, nempe vel pro ipso usu
& frequentibus moribus, seu actibus alicujus
communitatis aut populi, & ita dicitur
esse facti, & in facto consistere: vel pro ip-
so jure, quod ex ejusmodi diurno usu & fre-
quentibus moribus seu actibus nascitur: & hoc
modo dicitur esse jus quoddam, distinctum
à jure scripto. Quamquam in *cap. hoc sit. in 6.*
quod loquitur de consuetudine sumpta pro
jure, dicatur esse facti & in facto consistere
non quasi non sit jus, sed quia peculiare con-
suetudines, de quibus *d. cap. loquitur*: dicuntur
esse facti & in facto consistere: vel quia ex fa-
cto nempe ex moribus seu actibus hominum,
oriuntur: vel quia sunt pænè infinitæ, ut facta
hominum, Unde & ignorare consuetudinem
merito præsumitur Pontifex, *d. cap. 1.* eandem
que alleganti, nisi notoria sit, incumbit probatio:
& quidem non in generale, sed specialiter
in casu controverfo. *Surd. Consil. 313. num. 32. ubi
alios citat. Fachin. lib. 3. Conf. 26. nu. 10.* pro-

bari debet in eadem specie, & concurrentibus
ijsdem qualitatibus, *Surd. Decis. 13. n. 10 & decis.
87. n. 12. Fachin. d. lib. 3. Conf. 82. ubi plures citat.*
Quæ autem requirantur, ut probetur: vide re-
missivè apud *Surd. Conf. 333. nu. 21. Mascardum
de probas. Verbo Consuetudo. Gail. 2. Obs. 31. n. 15.*

4. Similiter vocabulum, Mos, interdum su-
mitur, prout est idem quod Consuetudo, sum-
pta pro jure, uti dum dicimus quem sequi mo-
rem patriæ, id est consuetudinem. Ita sumitur in
can. Mos distinct. 1. dum dicitur, Mos esse longa
consuetudo de moribus tantummodo tract. In-
terdum verò sumitur, ut significat actus ipsos,
eorumque frequentiam & reiterationem: &
hoc modo non est consuetudo, sed potius con-
suetudinis causa. Ita sumitur in definitione
consuetudinis, & in definitione moris, illis ver-
bis, *de moribus tantummodo tract.*, atque ita non
definitur idem per seipsum.

§. II.

De requisitis ad introducendam Con-
suetudinem.

1. Primò requiritur diurnitas & actuum fre-
quentia.
2. 3. 4. Definitio temporis & actuum relinquatur
arbitrio iudicis.
5. Actus debent esse uniformes & usitati.
6. Secundo, oportet rationabilem esse consuetudi-
nem.
7. Tertio requiritur scientia Principis.
8. Scriptura non est de essentia legis.
9. Vt neque de substantia est consuetudinis, quod
sit non scripta.

1. AD consuetudinem introducendam re-
quiruntur in primis diurnitas tem-
poris & actuum frequentia. Nam licet con-
suetudo inchoari possit ab aliquo actu insigni,
quem ceteri postmodum imitentur: tamen
non nisi pluribus induci potest, ut constat
tum ex *l. 1. & 2. Cod. Qua sit longa consuet.* tum
ex definitionibus ejus, exigentibus mores &
actus frequentes: tum ex ratione etymologica,
quia consuetudo vocatur, quod in communi
sit usu, *can. Consuetudo distinct. 1.* Usus enim
est actus repetitus, & quidem interpolatè, *Bar-
tol. in l. De quibus D. de Ll. Cur. Sect. 4. num.:*
38, &c